

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 205/08-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. júna 2008 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. P. P., Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 13 NcC 41/07-219 z 8. októbra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. P. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. januára 2008 doručená sťažnosť JUDr. P. P., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 NcC 41/07-219 z 8. októbra 2007 (ďalej len „uznesenie z 8. októbra 2007“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ inicioval na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) konanie o ochranu osobnosti proti žalovaným JUDr. P. H. (ďalej len „žalovaný v 1. rade“) a Okresnému súdu Ž. (ďalej spolu len „žalovaní“), ktoré bolo vedené pod sp. zn. 15 Ct 8/2003.

Žalovaní v uvedenom konaní 22. septembra 2006 vzniesli námietku zaujatosti proti zákonnému sudcovi JUDr. M. K. Krajský súd uznesením č. k. 8 NcC 1/07-178 z 5. marca 2007 nevylúčil sudcu okresného súdu z prerokovania a rozhodnutia tejto veci. Obdobne rozhodol krajský súd o námietke zaujatosti podanej účastníkmi tohto konania v iných veciach vedených okresným súdom, pričom rozhodoval „*postupne uzneseniami č. k. 11 NcC 1/07-128 zo 14. 02. 2007 v spojení s opravným uznesením z 29. 03. 2007, 2 NcC 1/07-129 z 08. 01. 2007*“.

Žalovaný v 1. rade vzniesol 22. mája 2007 „*znovu námietku zaujatosti sudcu JUDr. M. K. z procesných dôvodov*“, ku ktorej sa písomným podaním doručeným 11. júna 2007 vyjadril sťažovateľ. Krajský súd následne uznesením z 8. októbra 2007 (doručeným sťažovateľovi 7. decembra 2007) vylúčil sudcu okresného súdu z prerokovania a rozhodovania predmetnej veci, pričom vo výroku tohto uznesenia uviedol nesprávnu spisovú značku dotknutého konania „*sp. zn. 15 C 78/2003*“.

Podľa názoru sťažovateľa krajský súd «*svoje rozhodnutie založil a odôvodnil z ústavného hľadiska neospravedliteľným a neudržateľným spôsobom čo má za následok porušenie základného práva sťažovateľa. Súd vo svojom rozhodnutí na strane č. 3 konštatuje, že „dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci“*. Napriek tomuto konštatovaniu práve z dôvodu namietaného postupu sudcu z procesného hľadiska vylúčil namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci. V časti odôvodnenia dokonca nadriadený

súd používa neexistujúci text zákona, keď tvrdí „podľa § 14 ods. 1 O. s. p. je z konania a z rozhodovania vylúčený ten sudca, u ktorého vzhľadom k spôsobu konania je možné objektívne pochybovať o jeho nezaujatosti“.

V podstate možno zhrnúť, že Krajský súd v Bratislave pri svojom rozhodnutí č. k. 13 NcC 41/07-219 z 08. 10. 2007;

- konal bez zákonného dôvodu v rozpore s ust. § 15a ods. 4 , ods. 5 O. s. p.

- odôvodnil svoje rozhodnutie neexistujúcim textom zákonného ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p.

- ignoroval a absolútne žiadnym spôsobom nezaujal stanovisko k vyjadreniu sťažovateľa k námietkam zaujatosti

- bez vysvetlenia v odôvodnení sa odchyľil od svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti vo vzťahu k námietkam zaujatosti z procesných dôvodov.

Z vyjadrenia zákonného sudcu, ktoré je citované v rozhodnutí, nevyplýva jeho pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, ktorý by zakladal zákonné dôvody o pochybnostiach o jeho nezaujatosti predpokladaný ust. § 14 ods. 1 O. s. p. Sťažovateľ zdôrazňuje, že právo na spravodlivý proces vedený nestranným a nezávislým tribunálom má každý účastník konania, teda nielen ten účastník konania, ktorý namieta zaujatosť sudcu. Nadriadený súd pri svojom rozhodovaní opomenul, že právo na zákonného sudcu a nestranný a nezávislý súd ako i na spravodlivý proces má nielen žalovaný, ktorý namietal zaujatosť sudcu, ale aj žalobca ako účastník konania. U namietaného sudcu JUDr. M. K. nebol zistený vzťah predpokladaný ust. § 14 ods. 1 O. s. p., pričom existencia takéhoto vzťahu nevyplýva ani z rozhodnutia nadriadeného súdu. Nadriadený súd si svojvoľne prispôbil text zákona, čo nemožno považovať za nič iné len za svojvoľnú aplikáciu noriem jednoduchého práva. K vylúčeniu sudcu z prejednávania a rozhodovania veci v súlade s § 14 ods. 1 O. s. p. môže dôjsť len vtedy ak je jeho pomer k veci, účastníkom konania a právnym zástupcom takej vnútornej kvality a intenzity, že sudca nie je spôsobilý rozhodovať nestranne a nezávisle a tento vzťah by sa takým mohol javiť navonok. Takýto pomer konajúceho sudcu zistený nebol.».

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo svojom rozhodnutí vyslovil, že jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36

ods. 1 a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli uznesením krajského súdu z 8. októbra 2007 porušené, predmetné uznesenie zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie krajskému súdu, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk a trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti s'ťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade krajského súdu) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil s'ťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným

právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie jeho základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu z 8. októbra 2007. K porušeniu sťažovateľových práv malo dôjsť tým, že

- krajský súd konal v rozpore s § 15a ods. 4 a 5 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“),

- napadnuté rozhodnutie je odôvodnené neexistujúcim textom zákonného ustanovenia § 14 ods. 1 OSP,

- krajský súd v predmetnom rozhodnutí *„ignoroval a absolútne žiadnym spôsobom nezaujal stanovisko k vyjadreniu sťažovateľa k námietkam zaujatosti“*,

- krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nevysvetlil, prečo *„sa odchyľil od svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti vo vzťahu k námietkam zaujatosti z procesných dôvodov“*.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žalovaný v 1. rade podaním z 21. mája 2007 (doručeným 23. mája 2007) vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnému sudcovi vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 15 Ct 8/2003. V rámci svojho podania žalovaný v 1. rade namietal, že správanie zákonného sudcu na pojednávaní 7. mája 2007 je dôkazom zaujatosti tohto sudcu proti nemu (v tejto súvislosti poukázal predovšetkým na viaceré konkrétne vyjadrenia, resp. výroky konajúceho sudcu prednesené na pojednávaní a ním vykonávané dokazovanie výsluchom žalovaného v 1. rade, ktorého cieľom je zistiť skutočný, a nie skutkový stav veci).

Ku vznesenej námietke zaujatosti sa vyjadril podaním z 10. júna 2007 sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne. Vo svojom vyjadrení uviedol, že podľa neho

ide o opakovanú námietku žalovaného v 1. rade (jej obsah je zhodný s námietkou zaujatosti vznesenou žalovaným v 1. rade už 20. septembra 2006). Žalovaný v 1. rade v nej podľa sťažovateľa „... opakovane vyjadruje svoje vlastné predstavy o tom, akým spôsobom má sudca konať, ako má postupovať, ako má vykonávať dôkazy, už teraz poučuje zákonného sudcu ako má pristupovať k hodnoteniu dôkazov. Napáda sudcu v súvislosti s otázkami, ktoré mu sudca ako účastníkovi konania kladie, pričom cituje sudcu spôsobom, ktorý nemá oporu v obsahu zápisnice o pojednávaní. V tomto štádiu konania žalovaný v rade I.) v rámci námietok zaujatosti hodnotí význam resp. bezvýznamnosť postupu zákonného sudcu a snaží sa upriamiť pozornosť na to, že jeho predstava o vedení občianskeho sporu je tá správna. (...)

Opakovaná námietka zaujatosti z 21. mája 2007 je len procesnou obštrukciou žalovaného v I.) smerujúcou k predĺženiu konania pred súdom prvého stupňa.“

Podľa zistenia ústavného súdu krajský súd v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia z 8. októbra 2007 podrobne, stručne a výstižne zhrnul obsah námietky zaujatosti vznesenej žalovaným v 1. rade, obsah vyjadrenia zákonného sudcu k nej, poukázal na dotknuté ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a následne uviedol: „*Odvolací súd vec posudzoval podľa § 14 ods. 1, 3 O. s. p., podľa ktorých ustanovení, sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.*

Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že sudcovia sú vylúčení nielen vtedy, ak majú pomer k veci, účastníkom alebo ich zástupcom, ale pre ich vylúčenie stačí, že je daná pochybnosť o ich nezaujatosti.

Nie je preto smerodajný subjektívny pocit sudcu, že nie je zaujatý a ani pocity účastníkov konania ohľadne prípadnej zaujatosti sudcu.

K nestrannosti sudcu nepostačuje, že sudca subjektívne nepociťuje k veci ani k účastníkom alebo k ich zástupcom taký vzťah, ktorý by sa mohol prejaviť na jeho rozhodovaní, ak v konaní súčasne nepostupuje tak objektívne, aby o nedostatku tohoto vzťahu nevzbudzoval žiadne pochybnosti. Dôvodom pre vylúčenie sudcu nie je preto jeho

postup v konaní, ale jeho správanie vzbudzujúce pochybnosti o nezaujatosti. Sudca je preto vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, ak vzhľadom na spôsob konania je možné objektívne pochybovať o jeho nezaujatosti.

Pochybnosti o nezaujatosti sudca objektívne vyvolal tým, že zápisnica o pojednávaní zo dňa 7. 5. 2007 nezodpovedá skutočnosti. Na rozpor znenia zápisnice o pojednávaní a skutočnosťou vo vznesenej námietke zaujatosti poukázal žalovaný v prvom rade. Sudca vo svojom vyjadrení ku vznesenej námietke zaujatosti potvrdil námietky žalovaného v prvom rade.

Zo zápisnice o pojednávaní vôbec nevyplýva, že by sudca kládol otázky prítomnému žalovanému v prvom rade napriek tomu, že tento namietal ich nesúvislosť s predmetom sporu.

Na pojednávaní dňa 5. 7. 2007 sudca mal povedať ohľadne účastníkov určité poznámky s vecou nesúvisiace, prípadne mal klásť aj takéto otázky.

Sudca námietky žalovaného v prvom rade uznal, že sa tak stalo, ale nevidel v tom nič nevhodné.

V tejto súvislosti už treba zdôrazniť, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná. Podľa § 14 ods. 1 O. s. p. je z konania a rozhodovania vylúčený ten sudca, u ktorého vzhľadom k spôsobu konania je možné objektívne pochybovať o jeho nezaujatosti.

Vzhľadom na prístup sudcu k veci, javí sa objektívne pochybnosť o nezaujatosti sudcu, preto vznesenej námietke zaujatosti bolo vyhovené.“

Ústavný súd zdôrazňuje, že do pôsobnosti všeobecného súdu z dôvodov tvrdých sťažovateľom môže zasiahnuť len vtedy, ak by jeho rozhodovanie (a jemu predchádzajúci postup) bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie označených základných práv sťažovateľa, ktoré nebolo napravené ani v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov (napr. I. ÚS 24/00, I. ÚS 15/01, III. ÚS 53/02).

Po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu z 8. októbra 2007 dospel ústavný súd k záveru, že tento súd svoje rozhodnutie náležite odôvodnil. Krajský súd uviedol, ktoré skutočnosti považoval na základe vykonaného dokazovania za preukázané (v tejto súvislosti poukázal predovšetkým na skutočnosť, že „*zápisnica o pojednávaní zo dňa 7. 5. 2007 nezodpovedá skutočnosti*“), o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia (predovšetkým na obsah vyjadrenia zákonného sudcu k námietke zaujatosti), akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, a ustanovenia príslušných právnych predpisov, podľa ktorých zistený skutkový stav posúdil.

Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa uvedenej v sťažnosti ústavný súd ďalej poukazuje na skutočnosť, že súčasťou obsahu námietky zaujatosti z 21. mája 2007 je tvrdenie žalovaného v 1. rade, že správanie zákonného sudcu na pojednávaní konanom 7. mája 2007 preukazuje zaujatosť tohto sudcu voči nemu. Minimálne táto časť argumentácie žalovaného v 1. rade teda nemohla byť súčasťou jeho námietky vznesenej 20. septembra 2006. Vzhľadom na uvedené možno teda argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej mala byť táto námietka zaujatosti posúdená ako opakovaná alebo smerujúca proti postupu okresného súdu (resp. podľa ktorej bol postup krajského súdu v rozpore s § 15a ods. 4 a 5 OSP), považovať za irelevantnú.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno súhlasiť ani s argumentáciou sťažovateľa, podľa ktorej krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil neexistujúcim textom zákonného ustanovenia § 14 ods. 1 OSP, keď v rámci neho uviedol: *«podľa § 14 ods. 1 O. s. p. je z konania a z rozhodovania vylúčený ten sudca, u ktorého vzhľadom k spôsobu konania je možné objektívne pochybovať o jeho nezaujatosti.»* Z kontextu, v ktorom túto vetu krajský súd v rámci svojho odôvodnenia použil, keď poukázal na známu citáciu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej *„spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná“*, je zrejmé, že v danom prípade krajský súd necituje § 14 ods. 1 OSP, ale podáva v rámci svojho rozhodnutia výklad záruk zabezpečenia nestrannosti súdneho rozhodovania, resp. záruk sudcovskej nezávislosti, ktorých ochrana sa predmetným ustanovením zabezpečuje.

Predmetné konanie o námietke zaujatosti bolo iniciované vznesením námietky zaujatosti žalovaným v 1. rade, a preto ani skutočnosť, že sa krajský súd osobitne vo svojom uznesení z 8. októbra 2007 nezaoberal argumentáciou sťažovateľa uvedenou v jeho vyjadrení z 10. júna 2007, nemožno považovať za porušenie ním označených práv. Rovnako tak skutočnosť, že krajský súd zaujatost' sudcu na základe novej argumentácie účastníka konania, resp. nových skutkových okolností uvedených v námietke zaujatosti účastníka konania posúdi odlišne než vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vydaných v tejto veci, taktiež podľa názoru ústavného súdu nemôže viesť k porušeniu v sťažnosti označených práv.

V závere ústavný súd dodáva, že samotná skutočnosť, že sa sťažovateľ s uznesením krajského súdu z 8. októbra 2007 nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia. Vzhľadom na to ústavný súd sťažnosť odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júna 2008